

Vážená paní vrchní ředitelka
Ing. Jaroslava Honová
Sekce technické ochrany životního
prostředí
Ministerstvo životního prostředí ČR
Vršovická 1442/65
100 10 Praha 10

V Líbeznicích 5. srpna 2013

Vážená paní vrchní ředitelko,

dovoluji si připojit připomínky Obce Líbeznice, jak jsem je jako zástupce obce přednesl při veřejném projednání EIA v Praze Letňanech ve dnech 23. a 24. července 2013.

1. potřebnost a udržitelný rozvoj společnosti

Obec Líbeznice nesouhlasí se způsobem, jak se autor posudku vyrovnal s námitkou ohledně nedostatečného zdůvodnění potřeby. Stručné konstatování, že potřebnost není předmětem posuzování EIA je značně formalistní a ve všech souvislostech chybné (odporující samotnému zákonu č. 100/2001 Sb.). Hned v průvodní části zákona č. 100/2001 Sb. se praví, že proces posuzování EIA má zhodnotit všechny vlivy v návaznosti na příslušné zákony „a přispět tak k udržitelnému rozvoji společnosti.“ Jakkoli zákon blíže nedefinuje pojem „udržitelný rozvoj společnosti“ je patrné, že celý smysl posuzování se vztahuje ke společnosti, nikoli pouze formálně k zákonným normám. Hned v úvodu zákon spojuje posuzování s organismem společnosti.

I v případě projednávání jiných rozsáhlých projektů hraje zdůvodnění potřeby, nebo dokonce veřejného zájmu významnou roli. Na každý ze záměrů se přinejmenším zvnějšku hledí v dichotomii hodnocení, zda potřeba a veřejný efekt opodstatňují negativní dopady na život lidí a šířeji na celé životní prostředí. Domníváme se tedy na základě výše uvedeného, že požadavek na zdůvodnění potřeby záměru je zcela adekvátní a přesně zapadá nejen do dikce, ale přesně odpovídá i doslovnému znění příslušného zákona, neboť i jeho samotný text odkazuje na složitější předivo společnosti.

Právě potřebnost, respektive faktickou nepotřebnost, celého záměru pro společnost hodnotí Obec Líbeznice jako jeden z velice důležitých limitů. Domníváme se, že s ohledem na všechny dokumentované negativní dopady letiště nemůže posuzovatel i samonosné ministerstvo pominout tento klíčový aspekt. Jak by odpovědní pracovníci kdykoli později zdůvodnili případné pozitivní stanovisko těm, kteří by byli provozem letiště zasaženi.

2. zdravotní rizika

Odpověď autora posudku na požadavek obce mnohem podrobněji zpracovat studii zdravotních rizik, a to zejména s ohledem na nejmladší část populace navštěvující ZŠ a ZUŠ Líbeznice a MŠ Líbeznice, pokládáme:

- 1) za odborně nesprávnou,
- 2) za zcela neostatečnou a nepřijatelně formalistní.

Autor posudku obci vyčítá, že své námitky k doplněné dokumentaci EIA opřel o mapu hlukové zátěže s nerelevantními hodnotami L_{dvn} . Jak dokládá příloha tohoto podání, o mapu s údaji L_{dvn} nadhodnocujícími večer a noc zjevně nešlo. Příložená mapa zobrazovala kumulaci vlivů hluku z různých zdrojů s parametry $L_{Aeq D}$ (denní doba, výška 4 m nad terénem).

Autor posudku se zaměřil (bohužel navíc chybně) na čistě metodologický problém, nevěnoval ale pozornost meritu samotnému – tedy dopadu zvýšení hlukové zátěže z letecké dopravy na děti a žáky mateřských a základních škol. Samotnému problému nevěnoval ani slovo, přestože i samotná „nekumulovaná“ hluková zátěž prokazatelně zasáhne několik předškolních a školních zařízení. Tento přístup autora posudku vyhodnocujeme jako odborně chybný a navíc zcela neakceptovatelný s ohledem na nezpochybnitelnou potřebu vyhodnotit předmětný záměr v rámci procesu EIA důkladně, odborně správně, důsledně a nestranně. Jsme přesvědčeni, že i tento nedostatek posudku opravňuje ministerstvo k vydání stanoviska přesně opačného znění, než jaké předložil autor posudku.

Za závažný nedostatek pokládáme i to, že autor posudku vůbec nereaguje na připomínky Mateřské školy Líbeznice zaslané v řádném termínu ani na připomínky Základní školy Líbeznice (v současné době Základní školy a Základní umělecké školy Líbeznice). Dovolujeme si proto k těmto námitkám připojit i podklad pro vystoupení statutárních zástupkyň obou zmíněných institucí a žádáme, aby k nim ministerstvo při zpracovávání svého konečného stanoviska přihlíželo.

Marginalizace či přehlížení závěrů znaleckého posudku hodnotícího dopady na veřejné zdraví

Autor posudku pominul celou řadu závažných konstatování znaleckého posudku „Vlivy na veřejné zdraví“ zpracovaného pro účely dokumentace EIA MUDr. Bohumilem Havlem. Paradoxně se stal vůči záměru ve vztahu k dopadům na veřejné zdraví „shovívavější“ než odborný posuzovatel. Smyslem celého procesu je ale důsledně posoudit všechny vlivy vyjmenované v zákoně č. 100/2001 Sb. Ke „shovívavosti“ podle našeho přesvědčení nedává proces EIA ani role posuzovatele žádný prostor. Přehlednutí níže uvedených závěrů odborného posudku je proto nutné hodnotit jako závažný odborný a věcný nedostatek posudku:

K dopadům hluku z letecké dopravy uvádí znalecký posudek „Vlivy na veřejné zdraví – hodnocení zdravotních rizik hluku a znečištění ovzduší – aktualizace 2011“ na straně 9:

Zhoršení komunikace řečí v důsledku zvýšené hladiny hluku má řadu prokázaných nepříznivých důsledků v oblasti chování a vztahů, vede k podrážděnosti, nejistotě, poklesu pracovní kapacity a pocitům nespokojenosti. Může však vést i k překrývání a maskování důležitých signálů, jako je domovní zvonek, telefon, alarm. Nejvíce citlivou skupinou jsou staří lidé, osoby se sluchovou ztrátou a zejména malé děti v období osvojování řeči. Jde tedy o významnou část populace.

Pro dostatečně srozumitelné vnímání složitějších zpráv a informací (cizí řeč, výuka, telefonická konverzace) by rozdíl mezi hlukovým pozadím a hlasitostí vnímané řeči měl být nejméně 15 dB a to nejméně v 85 % doby. Při průměrné hlasitosti řeči 50 dB by tak nemělo hlukové pozadí v místnostech převyšovat 35 dB.

Zvláštní pozornost z tohoto hlediska zasluhují třídy předškolních a školních zařízení a domy, kde bydlí malé děti, neboť neúplné porozumění řeči u nich ztěžuje a poškozuje proces osvojení řeči a schopnosti číst s dalšími nepříznivými důsledky pro jejich duševní a intelektuální vývoj. Zvláště citlivé jsou pak děti s poruchami sluchu, potížemi s učením a děti, pro které vyučovací jazyk není jejich mateřským jazykem.

Tato tvrzení autora znaleckého posudku nezbytně vyžadují, aby jim autor posudku věnoval pozornost a vypořádal se s existencí hned několik školských zařízení v území dotčeném posuzovaným záměrem. Jde totiž o vliv, který život v území prokazatelně ovlivní, a to i při hodnotách hlukové zátěže, které platné legislativní normy řadí mezi podlimitní. Prioritní zájem představuje přirozeně ochrana nejmladší generace, která by paradoxně byla účinkům hluku vystavována v denní době nejvíce. Velká část rodičů totiž větší část dne tráví pracovně mimo dotčené území. V samotných Líbeznicích je bohužel právě areál škol kvůli morfologii terénu potenciálně nejexponovanějším místem. Pobyt dětí mateřské školy na zahradě je přitom přímo určen platnou legislativou. Ta dokonce určuje, že by měl trvat dopoledne nejméně 2 hodiny a odpoledne co nejdéle. Platné normy by tak nutily děti pobývat v přítomnosti hlukové zátěže co nejdéle. Reálný dopad na psychiku a vývoj dětí přitom znalecký posudek hned na několika místech nejen uvádí, ale prokazuje na příkladech dostupných relevantních studií.

Zmíněný vliv hluku z letecké dopravy na vývoj dětí popisuje autor posudku například v následujícím odstavci na straně 13:

Pro letecký hluk v okolí škol i při nižších hladinách, nežli v dřívějších studiích, byl nalezen lineární vztah odpovídající zpoždění úrovně čtení u dětí o 1 – 2 měsíce při 5 dB zvýšení ekvivalentní hladiny akustického tlaku v denní době. Pro hluk z pozemní dopravy tento vztah nalezen nebyl. Možným vysvětlením je odlišný charakter hlukové expozice, kde jednotlivé nepravidelné přelety letadel mohou více odvádět pozornost dětí a narušovat jejich komunikaci s učiteli, nežli více ustálený hluk z pozemní dopravy.

Podrobněji se negativnímu vlivu hluku na nejmladší generaci věnuje autor znaleckého posudku konkrétně pro dotčené území na straně 22:

- *U dětské populace školního věku je prokázaným specifickým účinkem leteckého hluku nepříznivé ovlivnění procesu učení v hlukově exponovaných školách, které se projevuje hlavně mírným zpožděním v řádu několika měsíců v osvojení čtení. Tento účinek byl známý již dříve, avšak na základě nových studií došlo ke snížení prahové hladiny hluku, která se původně předpokládala kolem 70 dB. Nyní uvedená hodnota 55 dB je převzata z nejnovějšího hodnocení WHO z letošního roku, které též uvádí hypotetický vztah mezi hlukovou expozicí v L_{dn} a procentem dětí ve věku 7 – 19 let s předpokládaným nepříznivým ovlivněním školní výkonnosti. Pro nejnižší expoziční pásmo 55 – 65 dB L_{dn} se předpokládá tento efekt cca u 20 % dětí [2].*
- *V tomto hlukovém pásmu je ZŠ v Dolanech. Na uvedeném efektu se pravděpodobně částečně podílí i hluková expozice v místě bydliště dětí. V daném hlukovém pásmu bydlí podle výstupů akustické studie (rozdíl mezi hodnotou L_{dn} a L_{dvn} není významný) cca 96% obyvatel obce Dolany, 80 % obyvatel obce Baš' a 45 % obyvatel obce Panenské Břežany.*

Na závěr této pasáže autor posudku uvádí:

Jde ovšem o efekt zjištěný pouze cílenými studiemi s použitím specializovaných testů, který nelze považovat za významné zdravotní riziko. Zlepšení podmínek výuky školních dětí však může být jednou z oblastí případných kompenzací hlukově exponovaným obcím ze strany provozovatele letiště.

Hodnocení vlivu záměru jako nevýznamného z hlediska zdravotních rizik však přímo odporuje předchozímu textu a jeví se jako neopodstatněné subjektivní hodnocení. Na jiném místě na straně 12 znaleckého posudku je doslova uvedeno:

Hlukovou zátěž nad 55 dB WHO považuje za zvýšené nebezpečí pro veřejné zdraví. Nepříznivé zdravotní účinky při této úrovni hlukové expozice již mají častý výskyt, značná část populace je hlukem vysoce obtěžována a rušena a je prokázáno zvýšené riziko kardiovaskulárních onemocnění [7].

To samo o sobě potvrzuje, že není možné účinky hluku na veřejné zdraví marginalizovat. Byť se takto vysoká zátěž netýká zdaleka všech lidí v dotčeném území, je nutno ji důsledně zhodnotit, což se v posudku bohužel nestalo. Reálné množství lidí, kteří by negativním účinkům hluku ve značně „obtěžujícím“ rozsahu byli zasaženi, znalecký posudek přímo vyčísľuje na straně 21:

- *Zvýšené riziko ischemické choroby srdeční a infarktu myokardu teoreticky přichází do úvahy pouze při překročení hygienického limitu ekvivalentní hladiny akustického tlaku v denní době 60 dB. U současné zástavby by se teoreticky týkalo 35 lidí obce Panenské Břežany. Při dalším vývoji obcí podle územních plánů by se počet takto dotčených obyvatel v roce 2015 zvýšil v Panenských Břežanech na 149 obyvatel a v obcích Baš' a Zlončice by bylo nadprahové hladině hluku exponováno 49 obyvatel.*

- *Další účinky se již týkají většího počtu obyvatel. Překročení prahových hladin hluku pro rušení verbální komunikace a silné obtěžování hlukem v roce 2015 se týká 1976 obyvatel v obcích Baš', Dolany, Kralupy n.V., Panenské Břežany a Zlončice. Práh mírného obtěžování hlukem 50 dB ekvivalentní hladiny akustického tlaku v denní době ovšem bude překročen v širším území a zahrne dalších 3831 obyvatel. Tyto počty potenciálně dotčených obyvatelů se opět teoreticky dále zvyšují při územním a demografickém vývoji dle územních plánů jednotlivých obcí. V reálné situaci se však při subjektivním vnímání obtěžujícího vlivu hluku uplatňuje řada dalších faktorů a tento účinek se může projevat i při nižší úrovni hlukové expozice.*

Právě v souvislosti s těmito údaji se jeví jako zcela nepodložené a neadekvátní shrnutí v závěrečné části posudku na straně 39:

Z výše uvedených výsledků hodnocení v souhrnu vyplývá, že přímé zdravotní dopady realizace záměru na obyvatele dotčeného území nebudou významné. Významné budou dopady v oblasti psychologické a sociální, především ve formě subjektivního obtěžování hlukem, způsobené vnesením hlukové zátěže z letecké dopravy do dosud převážně klidného území.

Jsme přesvědčení, že kvalitní posudek by měl na tento rozpor v textu znaleckého posudku upozornit a ve svém vlastním závěru přinést kritičtější a realističtější stanovisko vůči vlivům leteckého hluku na veřejné zdraví. Podotýkáme, že oddělení přímých zdravotních dopadů od dopadů v oblasti psychologické a sociální je v příkrém rozporu z definicí „zdraví“ podle WHO jako „stavu kompletní fyzické, duševní a sociální pohody a ne pouze nepřítomnosti nemoci nebo neduživosti“. **Celý závěr tak s ohledem na tuto oficiální definici vyznívá jako jednoznačně tendenční či účelový.**

Obec Líbeznice ve svém vyjádření k doplněné dokumentaci EIA žádala v říjnu 2011 o zhodnocení dopadů záměru podle ukazatele DALY (*disability adjusted life years*), který je běžně užíván jak

Světovou zdravotnickou organizací (WHO), tak Evropskou agenturou pro ochranu životního prostředí (EEA). Indikátor DALY představuje jeden ztracený rok zdravého života. Na tento požadavek zpracovatel posudku nijak nereagoval – nevypořádal jej ani jej nekomentoval. Vzhledem k tomu, že jde o metodiku oficiálně využívanou WHO, pokládáme takové opomenutí autora posudku za další z vážných nedostatků. **Nedaří se tak naplnit jeden ze základních cílů zákona č. 100/2001 Sb., kterým je důsledné a nestranné posouzení vlivu záměru na životní prostředí.**

Musíme bohužel upozornit na skutečnost, že i další připomínky obce Líbeznice byly autorem posudku vypořádány nedostatečně, povrchně a zpravidla jen s formalistními, nikoli věcnými argumenty.

Mgr. Martin Kupka
starosta obce Líbeznice